

The background of the slide is a textured, light-colored surface, possibly a book cover or endpaper, featuring a faint illustration of a tree with a thick trunk and a dense canopy of leaves. The text is overlaid on this background.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

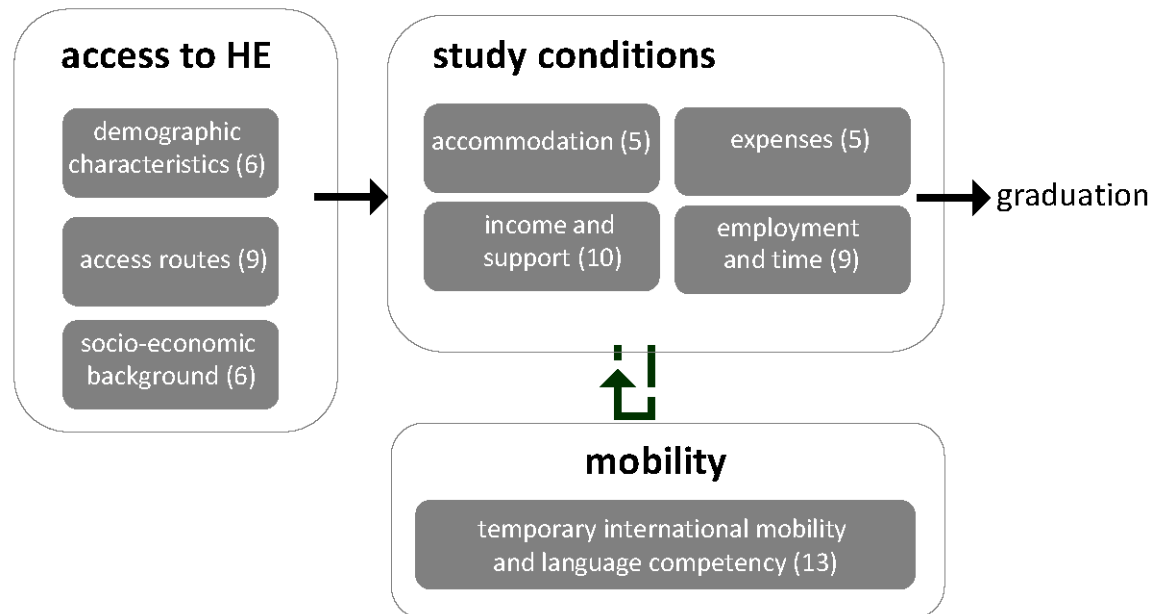
Suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden sosiaalinen ja taloudellinen asema
-vertailutietoa "Social and Economic Conditions Of Student Life in Europe"-
raportista

10.10.2008, Virpi Hiltunen, opetusministeriö

Mikä Eurostudent-tutkimus on?

- **Eurostudent III on** HIS:n (Hochschule Information System GmbH) koordinoima kansainvälinen Euroopan Unionin komission sekä Saksan opetusministeriön rahoittama tutkimusprojekti, jonka tehtävänä on:
- kerätä vertailtavaa tietoa Euroopan korkeakouluopiskelijoiden sosioekonomisesta taustasta ja elinoloista
- tarjota strukturoitu ja standardoitu seurantajärjestelmä ja tunnistaa rakenteellisten toimien ja muutosten vaikutuksia erilaisiin opiskelijaryhmiin
- kuvata nykytilannetta kansainvälisten vertailujen avulla ja tunnistaa esteitä kattavalle ja tehokkaalle eurooppalaiselle korkeakoulualueelle

Fig. 1: Scope of report based on a learner's biography

The numbers in brackets refer to the number of subtopics by topic area, i.e. 10 subtopics concerned with students' income and support. See the National Profiles on www.eurostudent.eu.

Mikä Eurostudent-tutkimus on?

- Hankkeen kolmannella kierroksella mukana ovat olleet seuraavat maat: Suomi, Ruotsi, Norja, Alankomaat, Ranska, Saksa, Italia, Itävalta, Sveitsi, Espanja, Portugali, Tshekki, Skotlanti, Englanti/Wales, Irlanti, Slovenia, Slovakia, Bulgaria, Romania, Turkki, Viro, Latvia ja Liettua.
- Suomen kansallinen, opetusministeriön rahoittama tutkimus toteutettiin 2006 (Otus/Minna Viuhko).
- "Social and Economic Conditions of Student Life in Europe"-raportti sisältää vertailutietoa opiskelijoiden sosiaalisesta taustasta, asumisesta, toimeentulosta, opintotuesta, ajankäytöstä ja liikkuvuudesta Euroopassa. Julkaistiin 26.9.2008 Berliinissä.
- Tutkimus tarjoaa lähes 250 sosiaalisen dimension indikaattoria.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

- Suurin osa tutkimukseen osallistuneista oli 25-vuotiaita tai sitä nuorempia. Suomen tutkimuksessa opiskelijoiden keski-ikä on 25 ja mediaani-ikä 24 vuotta.
- Opintojen aloittamisikä vaihtelee paljon.
- Ranskassa ja Italiassa suurin osa aloittaa alle 20-vuotiaina.
- Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan yleensä 20-25 vuotiaina. 1. vuoden opiskelijan keski-ikä 22,7 vuotta.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

- Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden keski-ikä eräissä maissa:

Ranska	18,8
Itävalta	20,8
Irlanti	20,4
Saksa	21,5
Viro	22,4
Espanja	22,5
Alankomaat	22,6
- Opintojen aloittamisikä korkeampi, jos aikuisopiskelijat mukana (esim. Ruotsissa 25,1)

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

- Selvitykseen osallistuneista maista suurimmassa osassa enemmistö korkeakouluopiskelijoista on naisia.
- Naisia on alle puolet Tshekissä, Saksassa, Slovakiassa sekä Turkissa.
- Suomessa naisten osuus on 62 prosenttia.
- Suurimmassa osassa maita perheellisiä opiskelijoita on alle 10 prosenttia. Suomessa perheellisiä opiskelijoita on 9,4 prosenttia ja suhteellisesti eniten opiskelijaperheitä, joissa on 3-vuotiaita tai sitä nuorempia lapsia.

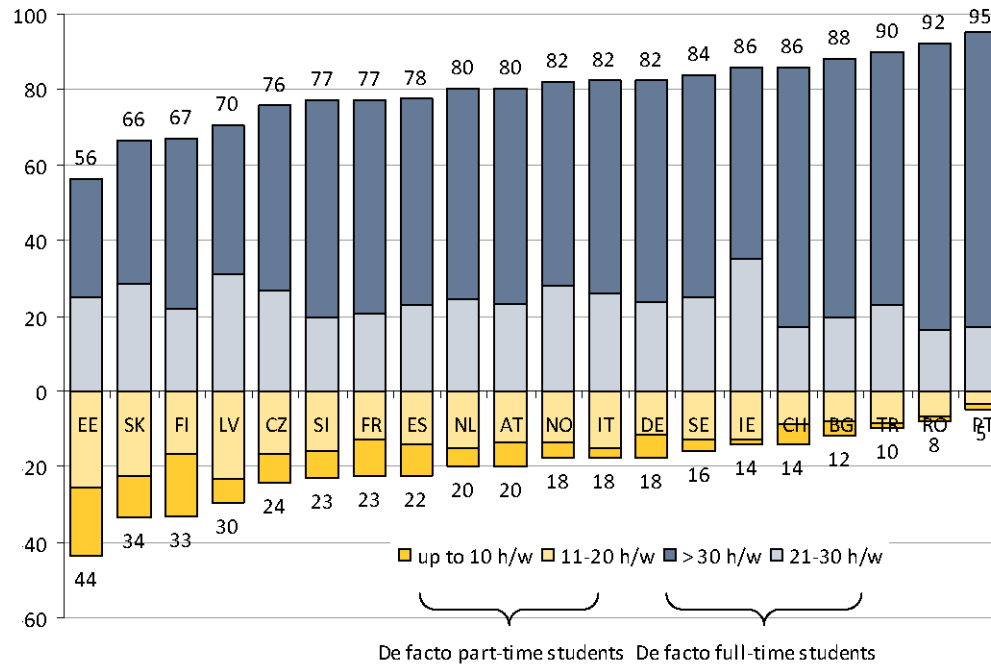
Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa
Tietoja hakeutumisesta ja sosiaalisesta taustasta

- Yli 40 prosenttia Ruotsin, Suomen ja Espanjan opiskelijoista oli ollut ennen opintojaan töissä.
- Opintoja edeltävää työkokemusta on enemmän opiskelijoilla, joiden vanhemmilla on alhainen koulutustaso.
- Suomessa 63 prosentilla opiskelijoista, joiden vanhemmilla ei ole korkeakoulutusta, on työkokemusta ennen korkeakouluopintoja. Korkeakoulutaustan perheistä tulevilla työkokemusta oli 44 prosentilla.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa
Tietoja hakeutumisesta ja sosiaalisesta taustasta

- Kokoaikaisesti opiskelevien (21 h/vko tai enemmän) osuus vaihtelee 56 prosentista (Viro) 95 prosenttiin (Portugali) ja osa-aikaisesti opiskelevien suhde 44 prosentista 5 prosenttiin.
- Suomessa kokoaikaisten osuus on 67 prosenttia ja osa-aikaisten osuus 33 prosenttia.
- 30 tuntia viikossa opiskelevien osuus Suomessa noin 45 %. Esim. Ruotsissa noin 60 %
- Joissakin maissa virallinen status osa-aikaopiskelulle.

Fig 2.11 Students with full-time status by size of effective workload for study-related activities per week, all students

Source: EUROSTUDENT III, Subtopic 15. No data E/W, LT, SCO

EUROSTUDENT Questions: 3.3 "Which description best fits your current status as a student?", 4.5 "How many hours did you spend last week in taught courses, personal study and on paid jobs?"

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa
Tietoja hakeutumisesta ja sosiaalisesta taustasta

- Opintojen kesto yliopistoissa eräissä maissa (keskimäärin/vuotta)

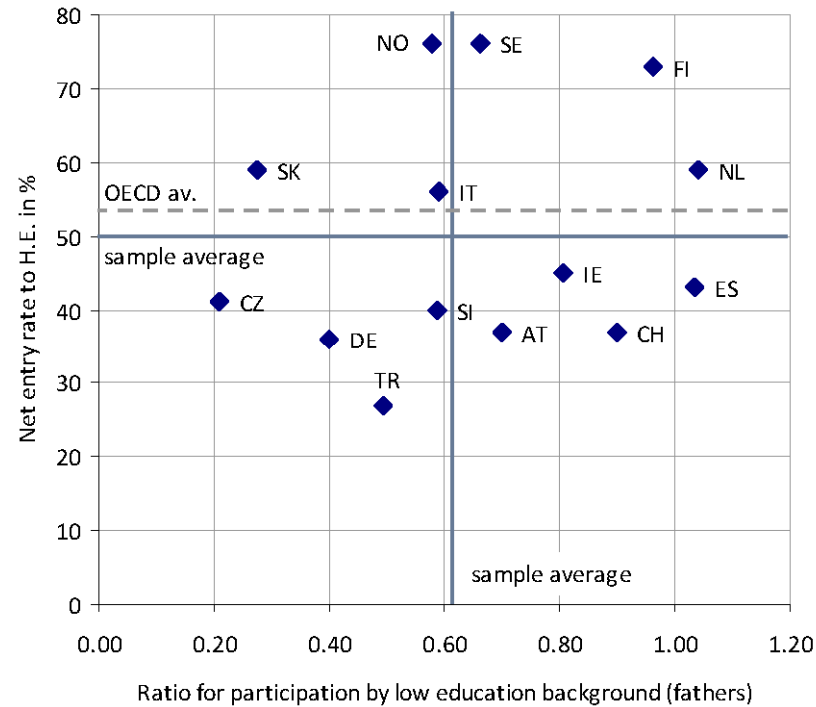
Slovenia	6,9
Suomi	6,3
Itävalta	6,0
Sveitsi	5,8
Saksa	5,6
Alankomaat	4,4
Viro	3,7
Englanti/Wales	3,1
- Alakohtaisia eroja: Suomessa alle 6 vuotta esim. kasvatustieteellisellä ja yhteiskuntatieteellisellä alalla.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja hakeutumisesta ja sosiaalisesta taustasta

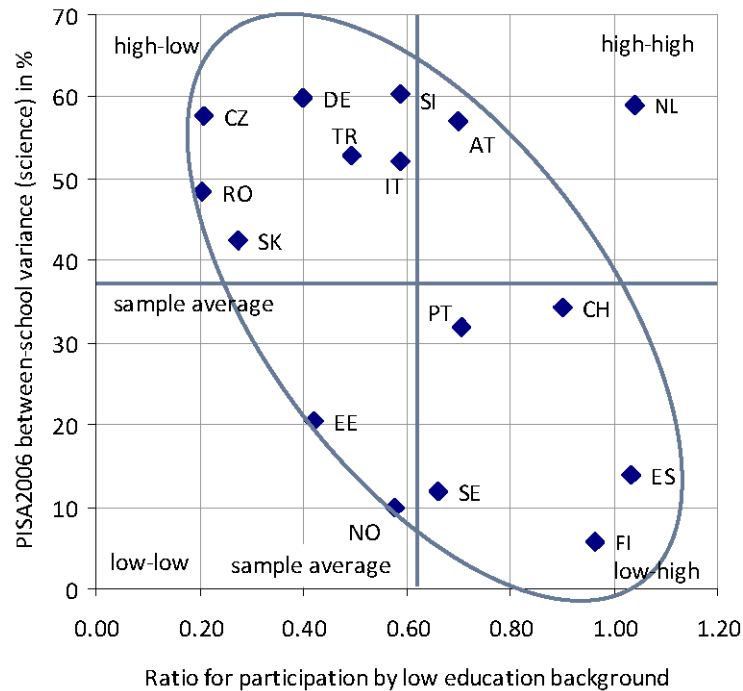
- Opiskelijat, joiden vanhempien koulutustausta (tässä isän) ja sosioekonominen asema on alhainen, ovat yleensä aliedustettuina korkeakoulutuksessa.
>educational inequality-ilmio
- Opiskelijoita, joiden isillä ei ole korkeakoulutusta on suhteellisen paljon Alankomaissa, Suomessa, Espanjassa, Sveitsissä ja Irlannissa.
- Oletus: koulutuksen varhainen eriytyneisyys vähentää alemmista koulutustaustasta tulevien opiskelijoiden osuutta korkeakoulutuksessa > social selectivity-ilmio

Fig. 3.3: Net entry rate and recruitment of students from families with low education (fathers)

Source: EUROSTUDENT III, Subtopic 19 & OECD 2007 tab. C2. No data BG, E/W, EE, FR, LT, LV, PT, RO, SCO
EUROSTUDENT Questions: 6.1 "What is the highest level of education your father and mother have obtained?"

Fig. 3.4: Comparison of selectivity of secondary school structure and recruitment of students from families with low education – Ratio for low education background (fathers) and percentage variance in PISA scores between schools

Source: EUROSTUDENT III, Subtopic 19 & OECD PISA 2006 tab 4.1a. No data BG, E/W, FR, IE, LV, LT, SCO
EUROSTUDENT Questions: 6.1 "What is the highest level of education your father and mother have obtained?"

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja asumisesta

- Useimmissa maissa tyypillinen opiskelija-asumisen muoto on omassa tai vuokratussa huoneistossa asuminen. Valtaosa osa opiskelijoista asuu näin Norjassa (79 %), Suomessa (68 %), Saksassa (65 %), Itävallassa (65 %) ja Ruotsissa (64 %)
- Opiskelija-asunnoissa asuvien osuus vaihtelee 2 prosentista (Liettua) 46 prosenttiin (Eesti). Suomessa osuus on 29 prosenttia.
- Opiskelija-asuntola on tyypillisin asumismuoto Bulgariassa (46 %) ja Slovakiassa (41%).
- Eniten vanhempiansa luona asuvia on Italiassa (73 %), espanjassa (64 %), Portugalissa (55%) ja Latviassa (53 %)

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja elinkustannuksista

- Opiskelijat, joiden vanhempien (isän) koulutustausta on korkea, asuvat yleisemmin itsenäisesti omassa asunnossa.
- Opiskelija-asunnossa asuvien asumismenot ovat yleensä alhaisempia kuin vapailla vuokramarkkinoilla asuvien asumismenot. Erot ovat pieniä nk. halvan vuokratason maissa.
- Suomessa opiskelija-asunnossa asuvien asumismenot ovat keskimäärin 30 prosenttia alhaisempia kuin vapailla vuokramarkkinoilla asuvien asumismenot.
- Suurin osa opiskelijoista on tyytyväisiä asumisoloihinsa. Vain Bulgariassa vähemmistö (41 %) on tyytyväisiä, Suomessa osuus on 81 %.

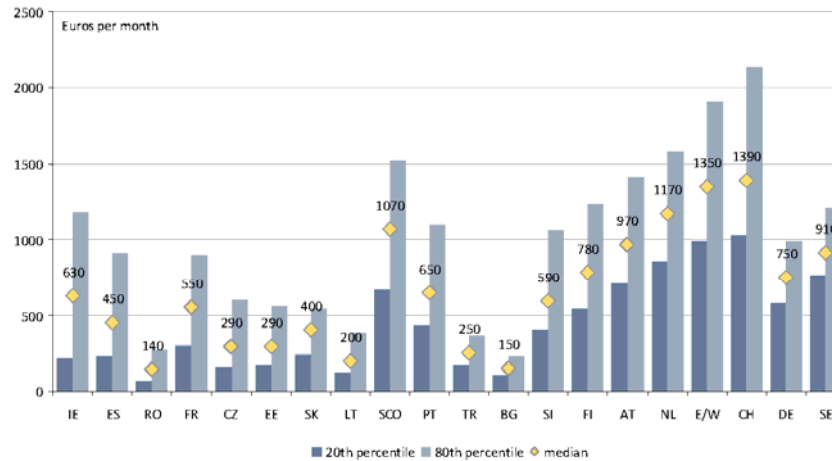
Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja opintojen rahoittamisesta

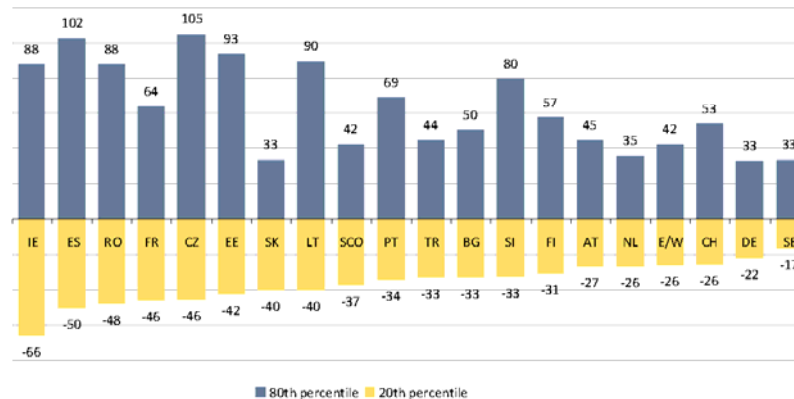
- Opiskelijoiden väliset tuloerot ovat suuria.
- Suomalaisen korkeakouluopiskelijan mediaanitulo on 780 euroa kuukaudessa. Suomalaisen opiskelijan mediaanitulo on 20 maasta seitsemänneksi korkein.
- Opiskelijan sosioekonominen tausta vaikuttaa tulotasoon vähiten Suomessa, Ruotsissa ja Skotlannissa.

Fig. 5.2: Range of total income – Difference between median and 20th and 80th income percentiles of a student population in % (students maintaining own household)

In Euros

Percentage deviation from the average income level of all students (median)

Source: EUROSTUDENT III, Subtopic 27. No data IT, LV, NO. Financial amounts have been rounded to the nearest 10 Euros.
EUROSTUDENT Questions: 4.1 "Where do you live during study terms/semester?", 4.2 "Please try to calculate the average monthly income-budget at your personal disposal (cash)."

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja opintojen rahoittamisesta

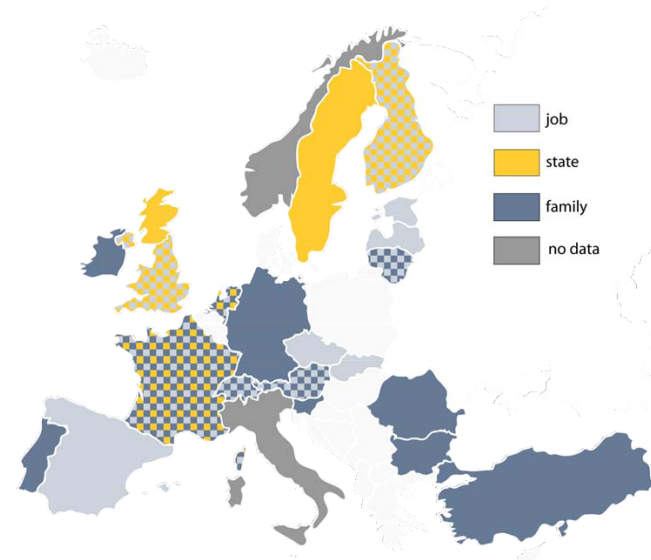
- Opintojen rahoituslähteet vaihtelevat maittain. Esimerkiksi Portugalissa, Turkissa ja Irlannissa perheen tai vanhempien taloudellinen tuki on tärkein rahoitusmuoto.
- Slovakiassa, Tshekissä, Virossa, Latviassa ja Espanjassa työtulot kattavat yli puolet tuloista.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

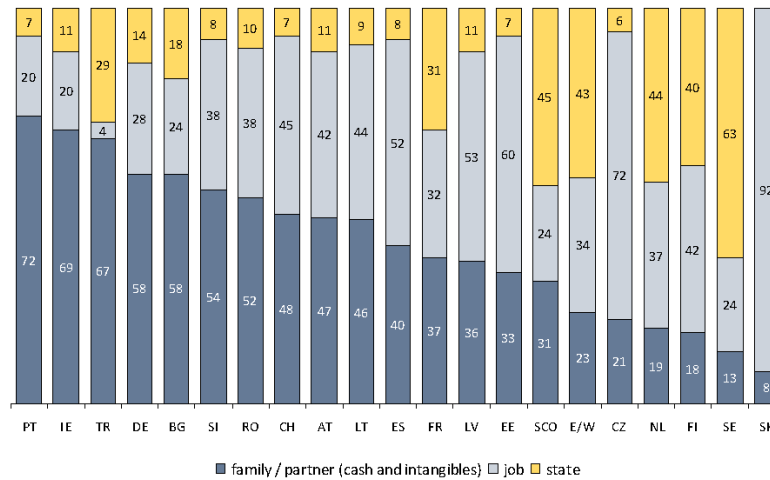
Tietoja opintojen rahoittamisesta

- Ruotsissa ja Skotlannissa pääasiallisin rahoituslähde on valtion tuki.
- Itävallassa, Sveitsissä ja Liettuassa tulot koostuvat enimmäkseen työtulojen ja vanhempien tuen yhdistelmästä.
- Suomessa, Alankomaissa ja Englannissa/Walesissa tulot koostuvat enimmäkseen valtion tuesta ja työtuloista.
- Ranskassa valtion tuen, työtulojen ja vanhempien tuen osuus kunkin n.1/3.

Fig. 5.6: Composition of total income in % – all students (students maintaining own households)
Dominant source of total student income

Contribution of individual income sources to total student income in %

Source: EUROSTUDENT III, subtopic 27 & 29. No data IT, NO. Note: To simplify comparability, the category "other" is not shown in the chart (i.e. all values minus "other" = 100%). The values are: PT 2%, IE 4%, TR 2%, DE 8%, BG 4%, SI 2%, RO 19%, CH 4%, AT 10%, LT 3%, ES 5%, FR 0%, LV 8%, EE 14%, SCO 6%, CZ 6%, NL 16%, FI 10%, E/W 12%, SE 3%, SK 4%
EUROSTUDENT Questions: 4.1 "Where do you live during study terms/semester?", 4.2 "Please try to calculate the average monthly income-budget at your personal disposal (cash)."

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja opintojen rahoittamisesta

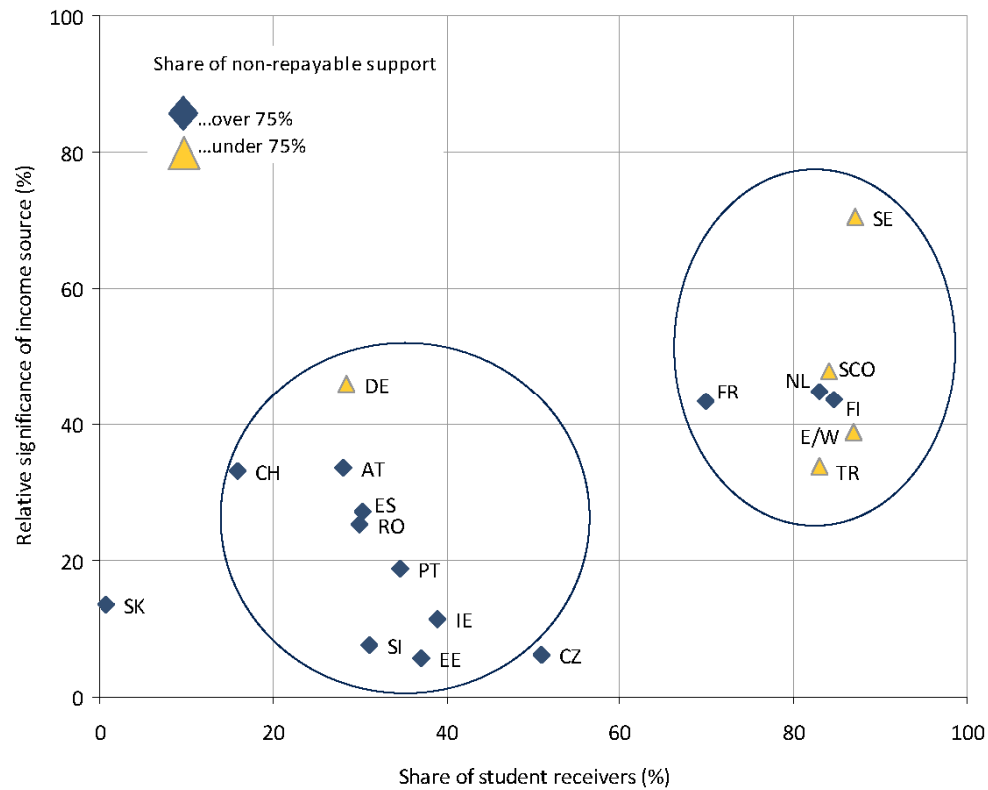
- Vanhempien taloudellinen tuki yleensä korkeampi opiskelijoilla, joiden vanhemmilla on korkeakoulutausta, kuin muilla opiskelijoilla.
- Suomessa vanhempien koulutustaustan merkitys on pieni tarkasteltaessa sekä vanhempien taloudellista tukea että valtion tukea.
- Opintotuen piirissä olevien osuus voi olla korkea, mutta opintotuki kattaa vain osan tuloista.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja opintojen rahoittamisesta

- Valtion tuen piirissä on yli 70 % korkeakoulu-opiskelijoista Ruotsissa, Suomessa, Skotlannissa, Turkissa, Alankomaissa, Englannissa/Walesissa sekä Ranskassa.
- Tuen piirissä on vähemmistö opiskelijoista seuraavissa maissa: Espanja, Romania, Saksa, Itävalta, Sveitsi sekä Slovakia.
- Suurimmassa osassa maita tuki muodostuu opintorahapainotteisesta tuesta. Maita, joissa tuki on enimmäkseen takaisinmaksettavaa lainaa, ovat Norja, Skotlanti, Turkki, Englanti/Wales sekä Ruotsi.

Fig. 5.14: Share of receivers of respective source of income and relative contribution to receivers' income (students maintaining own households, %)

Source: EUROSTUDENT III, subtopics 27 & 30. No data BG, IT, LT, LV, NO
EUROSTUDENT Questions: 4.1 "Where do you live during study terms/semester?", 4.2 "Please try to calculate the average monthly income-budget at your personal disposal (cash)."

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja elinkustannuksista

- Asumismenot ovat merkittävin menoerä suurimmassa osassa maita. Variaatio maiden välillä on Ruotsin 46 prosentista Bulgarian 11 prosenttiin.
- Lukukausimaksuja perivissä maissa maksujen osuus vaihtelee 4 prosentista 22 prosenttiin kuukausittaisista menoista. Lukukausimaksut ovat esim. Englannissa (170 €/kk) kuukaudessa ja Ranskassa ja Sloveniassa (30 €/kk).
- Saksassa, Suomessa, Skotlannissa ja Ruotsissa ei peritä lukukausimaksuja.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja elinkustannuksista

- Erittäin tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa on vähiten Ruotsissa (22 %) ja eniten Espanjassa (69 %).
- Suomessa erittäin tyytyväisten ja erittäin tyytymättömien osuus (n. 1/3) on lähes sama.
- Omassa kotitaloudessa asuvissa opiskelijoissa on yleensä vähemmän erittäin tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa kuin vanhempiansa luona asuvissa.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja työssäkäynnistä ja ajankäytöstä

- Opiskelijoiden työssäkäynti on yleistä, mutta työntekoon käytetty aika vaihtelee (2h-29h/vko).
- Yleisintä työssäkäynti on Alankomaissa ja Virossa (2/3 työssä opintojen ohessa).
- Esimerkiksi Tshekissä, Espanjassa ja Slovakiassa 3/4 tuloista perustuu opiskelijan omiin tuloihin.
- Suomen opiskelijoiden työssäkäyntiaste on keskitasoa (44 %) ja työtulojen osuus on 59 % työssäkäyvillä. Esimerkiksi Alankomaissa työssäkäyntiaste on 75 prosenttia, mutta työtulojen osuus on hieman pienempi (37%).

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa **Tietoja työssäkäynnistä ja ajankäytöstä**

- Työssäkäyntiaste on korkeampi opiskelijoilla, joiden vanhemmilla ei ole korkeakoulutusta, kuin niillä joilla on.
- Yleensä työ ei liity omaan alaan.
- Suomessa $\frac{1}{4}$ ilmoitti työn olevan erittäin lähellä omaa opiskelualaa.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja työssäkäynnistä ja ajankäytöstä

- Opiskelija Suomessa käyttää opiskeluun viikossa vähemmän aikaa kuin eurooppalaiset kollegansa.
- Opintoihin käytetään meillä 28 tuntia, kun se useimmissa maissa on 30-41 tuntia.
- Opintoihin käytetty aika on korkeampi niillä, jotka eivät ole lainkaan työssä (Suomessa keskimäärin 5 tuntia enemmän/vko).

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa **Tietoja työssäkäynnistä ja ajankäytöstä**

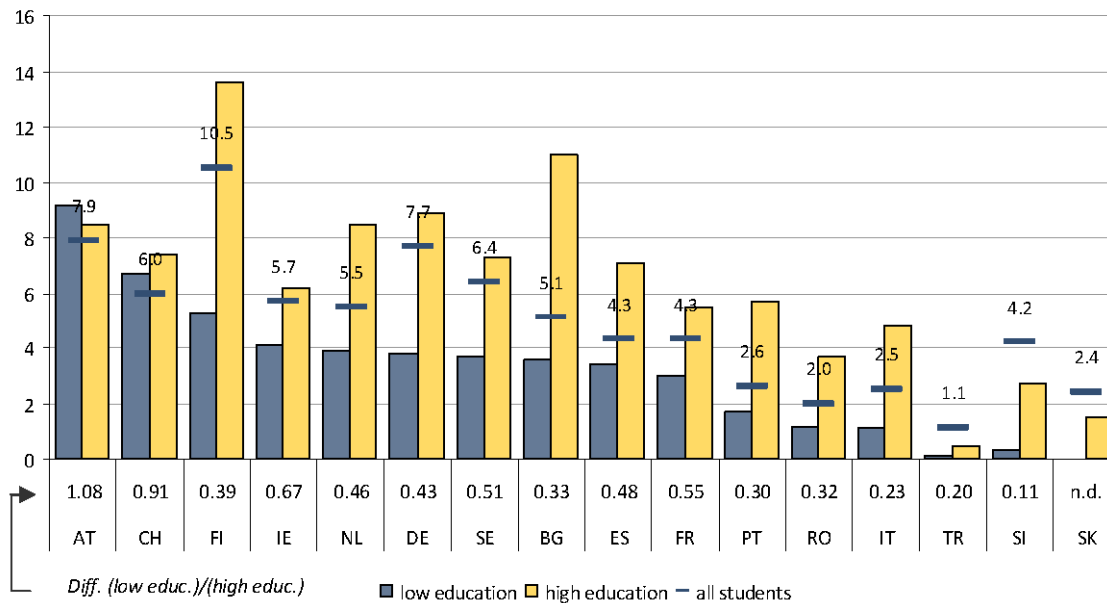
- Opiskelijoiden ajankäytössä on eroja opintoaloittain.
- Eniten opintoihin käyttävät Suomessa aikaa humanistit ja taidealan opiskelijat, keskimäärin 37,4 tuntia viikossa ja vähiten yhteiskuntatieteilijät, keskimäärin 25,1 tuntia viikossa.
- Työssäkäyntiin käytetään keskimäärin 10,2 tuntia viikossa. Osuus on alhaisin humanisteilla ja taidealan opiskelijoilla (7,2 h), joilla työn ja opiskeluun yhteensä käytetty aika korkein - 44,6 tuntia viikossa.
- Keskimääräinen työhön ja opiskeluun käytetty aika viikossa vaihtelee 35,8 (kasvatustieteellinen) tunnista 44,6 tuntiin (humanistit).

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja liikkuvuudesta

- Opiskelu ulkomailla on yleisempää opiskelijoilla, joiden vanhemmilla on korkeakoulutus.
- Myös Suomessa vanhempien koulutustausta erottelee opiskelijat liikkuvuuden suhteen.

Fig. 8.8 Foreign enrolment by parents' education

Source: EUROSTUDENT III, Subtopic 53&58. No data E/W, SCO, LV, LT, EE, NO, CZ; no data for low education SK
 EUROSTUDENT Questions: 5.3 "Have you been abroad for study reasons or been enrolled abroad as a student of higher education in the past?", 6.1 "What is the highest level of education your father and mother have obtained?"

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja liikkuvuudesta

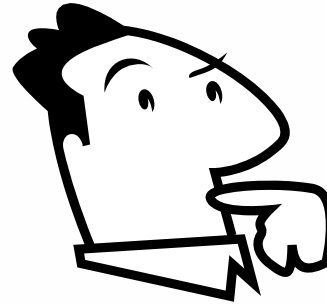
- Naiset opiskelevat ulkomailla/ovat opiskeluun liittyen enemmän ulkomailla kuin miehet.
- Suomalaisien suosikkimaita ovat Englanti, Ruotsi ja Saksa.

Vertailevaa tietoa Eurostudent III:n keskeisten tulosten valossa

Tietoja liikkuvuudesta

- Opintotukea saa rajallisesti ulkomaisiin opintoihin - vähentää liikkuvuutta joissain maissa (esim. Portugali).
- Suomessa on suhteellisesti eniten opiskelijoita, jotka ovat suorittaneet ulkomaisessa yliopistossa opintoja.
- Vertailtaessa ulkomailla opiskelevien opiskelijoiden rahoituslähteitä, on Suomalaisilla opiskelijoilla opintotuen osuus korkein - 58 prosenttia tuloista.

So what?

- Tutkimus osoittaa, että eurooppalaisten opiskelijoiden asemassa on eroja, jotka selittyvät muun muassa kulttuurisilla ja sosioekonomisilla tekijöillä.
- Suomen tuloksia tulisi verrata muihin samankaltaisiin maihin. Voimmeko oppia muilta jotain?
- Määräajoin tehtävä seurantatutkimus mahdollistaa muutosten havaitsemisen.
- Tuloksia voidaan hyödyntää päätöksenteossa.
- Tulosten analysointi voi olla haasteellista, koska se edellyttää tietoa muiden maiden tilanteesta.

- Kansainväliset indikaattorit ovat hyödyllisiä, koska niissä tiivistyy yksinkertaisessa muodossa tietoa monimutkaisista ilmiöistä!

